

genoeg echter krijgen de schapen er een huidziekte van, waardoor zij minder en slechte wol produceren.

De rupsen werden te Box Hill in Surrey gevangen en bij een temperatuur van 0 gr. C. in de thermoflesch geplaatst. Gedurende de geheele reis wordt de bus afgekoeld met ijswater. Imperial Airways heeft er voor moeten zorgen, dat op iedere stopplaats voldoende ijs aanwezig is voor de volgende étappe. Alvorens de rupsen van Engeland uit te kunnen zenden, moest een vergunning tot doorvoer van ieder land, waarover de machine vliegt, worden verkregen; het had dan ook heel wat voeten in de aarde, voor deze uitzonderlijke lading aan boord van de vliegboot kon worden gebracht.

De heer v. Rummelen deelt het volgende mede. Te Heerlen zijn 7 m diepe fundeeringsputten gemaakt, waarin een mooi profiel in de lössoiden is te zien. Prachtig mooi is de gelaagdheid te zien, terwijl de grofkorreligheid opvalt. Blauwe vuursteen worden er eveneens in aangetroffen. Van boven naar beneden vindt men kalkvrije-, kalkbevattende- en ontkalkte lössoid.

De heer Waage draait hierna een grammofoonplaat, „Die Schrei der Steppe“, waarop verschillende diereengeluiden zijn vastgelegd.

Met een opwekking deel te nemen aan de Jaarlijksche vergadering en excursie te Kanne, sloot de Voorzitter de vergadering.

VERSLAG DER ROERMONDSCHER VERGADERING OP 2 MEI 1939.

Aanwezig: de E.E. Zr. Werenfrida en Christiane uit Baexem, en de heeren: L. Mertens, J. Berchtold, J. Neuhaus, A. G. Koenderink, A. Smeets, H. Mooren, J. Thomassen, A. van Thiel, W. Geurts, E. Lückner, W. Giesberts, P. Hendrickx, E. van Emstede, E. Janssen C.s.s.R., P. Reymer, J. Bernink, J. van Gils, J. Goessens, J. Cals, J. Schreurs, Van Eyck, Slevén, H. Bronnenberg, C. Verschueren, E. Hennekens, A. Pijpers, A. Mertens, J. Aquarius, L. Kupers, L. H. Kupers, G. v. d. Boorn en E. Kruytzer.

Voor 't eerst komen de „Vrienden der natuur“ uit Roermond en omgeving bijeen in het Bisschoppelijk College, waar onder leiding van den heer Kruytzer besprekingen worden gevoerd, om te komen tot geregelde maandelijksche bijeenkomsten, zooals die te Maastricht worden gehouden, zoo hiervoor voldoende belangstelling mocht blijken te bestaan. De Voorzitter opent om 6 uur de vergadering en heet allen welkom op deze „oriënteringsvergadering“, in 't bijzonder de autoriteiten Mr. P. Reymer, burgemeester van Roermond, de emeriti-inspecteurs Mgr. Dr. van Gils en J. Cals, den Z.E. Heer J. Goessens, Dir. Bis. College en den heer J. B. Bernink, Directeur van het museum „Natura docet“ te Denekamp. Het initiatief tot deze vergadering was uitgegaan van den heer

Mertens, den „Heemkundevoortrekker van Midden-Limburg“. Tot deze vergadering werden in de eerste plaats uitgenodigd de leden van het Natuurhist. Gen. uit Roermond en omgeving, maar verder ook vele andere natuurvrienden. Van verschillende leden waren sympathiebetuigingen en bericht van verhindering binnengekomen, o.a. van het 2e Kamerlid Dr. W. Droesen.

De Voorzitter zet in 't kort het doel en opzet van deze bijeenkomsten uiteen, nl. om hier van gedachte te wisselen over vondsten, die men in de afgelopen maand gedaan heeft en korte inleidingen te houden over een natuurhistorisch onderwerp, liefst met aanschouwingsmateriaal verduidelijkt. Ook het organiseren van excursies staat op het program. Besloten werd om de vergaderingen te houden elken eersten Dinsdag van de maand in het Bisschoppelijk College te Roermond, voor welke bijeenkomsten dan geen convocaties meer zullen worden rondgezonden.

De heer Mertens wijst op 't vele natuurschoon, dat ook in Midden-Limburg te vinden is en is van oordeel, dat 't aan belangstelling niet zal ontbreken.

Mgr. van Gils informeert naar de verhouding van dit soort vergaderingen tot die van het Natuurh. Gen. te Maastricht, daarbij opmerkende, dat voor hem de centrale vereniging toch het ideale blijft. De Voorzitter antwoordt hierop, dat de natuurvrienden van Roermond niet te beschouwen zijn als een onderafdeeling van het Natuurhistorisch Genootschap, daar deze vereniging geen onderafdeelingen heeft, maar dat deze bijeenkomsten wel geschieden met voorkennis en geheel in overeenstemming met het bestuur van het Genootschap. Ook zullen de verslagen in het Maandblad worden opgenomen. Hij verwacht hiervan slechts een versterking van het Genootschap. Dat dit inderdaad zoo het geval is, bewijst wel het feit, dat staande de vergadering zich reeds vier nieuwe leden van het Genootschap opgaven.

De heer Bernink krijgt hierna het woord, om aan de hand van een uitgebreide collectie steenen en fossielen 't een en ander te vertellen van de geologie van Oost-Twente. Een greep uit het vele materiaal: Enkele kwartsen, o.a. een prachtig stuk z.g. bergkristal; een puddingsteen (conglomeraat) afkomstig van het boven-carboon van Osnabrück, een porfier met krassen uit Zweden; barnsteen, door het ijs uit O. Pruisen meegebracht; een zeer mooie agaath en jaspis, enz. Van de fossielen: Eenige haaienwervels (*Oxyrhina Desori*), gevonden in de 50 m dikke oligoceene zeelei van O.-Twente. Deze zeelei komt daar aan den dag en wordt er voor de steen- en pannenfabricatie afgegraven. Haaiantanden uit de fosforietenlaag. Tusschen het Eoceene zand en de Oligoceene klei van het Tertiair ligt een scheiding in den vorm van een strandwal. Die strandwal kenmerkt zich door talrijke fosforietknollen en haaiantanden en is van Ootmarsum over Oldenzaal naar Vreden (achter Eibergen) te vervolgen. Fosforieten zijn aardappelgroote knollen van groen zeezand (glaukoniet) met kalk en fosfor. In de oorlogsjaren,

toen het fosfaatmeel (voor bemesting) bijna niet te bekomen was, heeft men naar de oorspronkelijke ligplaats der fosforieten gezocht en ook gevonden. De hellende lagen waren 30 tot 100 cm dik. Wagonladingen zijn met het houweel los geslagen, in 'n expres daarvoor gebouwde fabriek te Ootmarsum gemalen en als fosforietmeel in den handel gebracht. Verder een verkiezelde spons (*Aestyluspongia praemorsa*) en 'n koraal uit 't Siluur van Estland, door het ijs meegebracht (vindplaats de Lutte). Een ammoniet (*Goniatites sphaericus*), afkomstig van de ondercarbonische lagen van 't Ruhrdal, door het Rijn- en Vechtwater hierna toe getransporteerd (gevonden in een grint-groeven bij den Belvédèreberg) en nog enkele jongere ammonieten. Ter vergelijking wordt 'n recente Nautilus getoond. Een pantoffelkoraal (*Calceola*) een ééncellige driekantige koraal uit het Devoon, gevonden bij Gerolstein. Een zeeëgel, door het ijs uit Rügen meegebracht. Ter vergelijking wederom een recente en enkele fossiele zeeëgels uit het Limburgsche Krijt. Ook een mooie hoektand en kies van den diluvialen holenbeer (*Ursus spelaeus*), die ook bij ons in Limburg geen onbekende is en veel gevonden is in de grotten van Frankrijk en België. 't Was geen droge opsomming van steenen en fossielen, maar spr. plaatst dit alles in de streek van Oost-Twente en vooral van zijn geliefde Dinkelland. Voor de aanwezigen was dit een aansporing, om in eigen omgeving goed uit de oogten te kijken, want werkelijk „de steenen spreken”. Tenslotte vertelt spr. iets van de diepboringen en laat aan de vergadering een specimen van een diepboor zien.

De Voorzitter dankt den spreker van harte voor zijn leerrijke voordracht en ook voor het feit, dat hij van Twente de reis hierna toe heeft willen maken, om op de eerste vergadering te spreken en mede leiding te geven aan de excursie in het Leudal, die den volgenden dag zal plaats hebben.

De heer Geurts toont een exemplaar van de Aardbeiganzerik, *Potentilla fragariastrum* Ehrh., gevonden in een bosch ten Z. van Echt, de Doort. Deze plant lijkt veel op de boschaardbei, die spr. ook laat zien, doch is in bloeienden toestand door de kleinere, elkaar niet aanrakende bloembladen, in den herfst door de bebladerde, stijve, bijna houtige uitloopers en altijd door de van onderen donker-blauw-groene aan den rand sterker behaarde blaadjes te onderscheiden. Als vindplaats worden gewoonlijk slechts Zuid-Limburg en Nijmegen opgegeven, doch de heer Geurts vond ze reeds een tiental jaren geleden bij Echt. De heer Pijpers zegt ze vroeger ook bij Heerlen gevonden te hebben.

De heer Bronnenberg laat een exemplaar zien van de Wijngaardslak, *Helix postia* L., gevonden in de buurt van Herkenbosch. De heer Mertens heeft een ruiker meegebracht van de thans in de omgeving van Roermond bloeiende bloemen, benevens enkele larven van de mierenleeuw. Pater Janssen vraagt, of er in Limburg ook echte zwerfsteenen voorkomen. Naar aanleiding hiervan ontstond zich een interessant debat. Tenslotte vertelt

ons de heer Smeets iets omtrent de wijze, waarop de zwerfsteenen hierna toe gekomen zijn.

Na een filmpje over het leven der mieren en termieten, toegelicht door den Voorzitter, volgde sluiting van deze eerste bijeenkomst.

Den volgenden dag had een excursie plaats in het Leudal onder leiding van de heeren Bernink en Mertens.

E.k. bijeenkomst op Dinsdag 6 Juni, 's namiddags te 6 uur in het Bisschop. College.

Kanne.

Kanne is oud, oeroud, ja zou, volgens 'n vrome legende, 'n brokske zijn van 't Aardsche Paradijs.

Dat kwam zoo.

Na den zondeval van Adam en Eva besloot Onze Lieve Heer 't Paradijs te vernietigen.

En daarom ging Hij staan boven op den Sint Pietersberg, nam den lusttuin, welken hij voor 't eerste menschenpaar geschapen had, in Zijn machtige handen en slingerde hem de Maas in. Voor altijd zou het Paradijs van de aarde verdwijnen...

Maar, bedroefd als Onze Lieve Heer was, wijl Hij dit, Zijn Meesterwerk, tengevolge van 's menschen misdragen, van de wereld ging wegvagen, gaf Hij aan zijn vernielingswerk niet de volle aandacht, zag niet hoe een stuk van 't Paradijs niet terecht kwam in 't water, maar liggen bleef op den rechter Maasoever, terwijl 'n ander, naar links gevallen, neerplofte in de Jekervallei.

Uit 't eerste groeide Zuid-Limburg, uit 't tweede bloeide Kanne op....

Eenmaal behoorde Kanne tot 't patromoniaal bezit van den H. Lambertus, Bisschop van Maas-tricht.

In oude documenten, tusschen de jaren 965 en 1300, vinden we 't vermeld als Cannes, Kannen, Canna, Canaphia, Cheneffe, Chanaphia, Gineffe, Geneffe, Canne, Kanne en Can. In de 19de en 20ste eeuw werd 't niet anders genoemd dan Canne, in meer moderne spelling thans Kanne geschreven.

Tot aan de Fransche revolutie heeft 't deel uitgemaakt van het Bisdome Luik.

Een deel Opkanne kwam in 965 door schenking aan 't kapittel van St. Martinus te Luik, terwijl Nederkanne bereids vóór 1353 in leen werd gegeven aan de wereldlijke heeren van dien naam.

En zoo zien we twee verschillende Heerlijkheden ontstaan, twee gemeenten, ieder met eigen hof, vierschaar en burgemeester, ofschoon de oppervlakte van heel Kanne niet meer dan 553 ha besloeg.

De Fransche revolutie maakte aan deze Heerlijkheden een einde en vereenigde ze weer tot 't ééne oorspronkelijke Kanne.

Doch toen is de Belgische opstand gekomen met het gevolg, dat we Limburg zien verdeelen in een Belgisch en een Nederlandsch Limburg.

De toenmalige kasteelheer, Baron de Thier, wist te bewerken dat 't kasteel met omliggende goede-